

Motion till riksdagen 2021/22:3216

av **Daniel Bäckström m.fl. (C)**

Samhällets motståndskraft – en stärkt krisberedskap och ett stärkt civilt försvar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla svensk räddningstjänst på ett sätt som gör att människors tillgång till trygghet och säkerhet är likvärdig runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en specialistutbildning för brandmän och räddningsledare i skogsbrandsbekämpning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behörighetskrav och anpassa brandstationer så att kvinnor i större utsträckning vill söka sig till brandmannayrket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör få i uppdrag att sprida goda exempel på hur kommuner lyckats rekrytera deltidsbrandmän för att fylla vakanser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla byråkratin för räddningstjänster att använda drönare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s civilskyddsmekanism och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av klimatanpassning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska hålla riksdagen informerad om vilka förändringar de avser genomföra för en ny struktur för ökad motståndskraft och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ändamålsenligheten och vid behov revidera ansvars-, närhets- och likhetsprinciperna och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens yttersta ansvar för vårt lands säkerhet behöver synliggöras och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder som innebär att underregleringen av den fredstida krisberedskapen upphör och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt säkerhetsråd under statsministern ska inrättas som innehåller regeringens egen krisledningsorganisation och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den statliga krisledningen måste bli både tydligare och snabbare och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB:s roll i det civila försvaret bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB:s tvärsektoriella operativa samordningsroll bör tydliggöras i krisberedskapsförordningen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ny struktur för ansvar, ledning och samordning måste innehålla tvärsektoriell och nationell samordning och ledning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuners och regioners roll i ett nytt system för ansvar, ledning och samordning måste tydliggöras och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta krisberedskapens samverkansområden med en planering utifrån sektorer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om personalförsörjning vid stora kriser och civilt försvar och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för näringslivets roll i en stärkt krisberedskap och stärkt civilt försvar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarna kan stärka vårt samhälles grundläggande motståndskraft och samtidigt bidra till ett hållbart samhälle, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökad självförsörjningsgrad av viktiga förnödenheter bör utgöra en viktig komponent i den fortsatta uppbyggnaden av totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga när det gäller samhällsviktiga varor och tjänster i händelse av kris och krig där individer, offentliga aktörer och näringslivet har en viktig uppgift utifrån sina respektive roller, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsberedskapen bör bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik och lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden och tillkännager detta för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en läkemedelsförsörjning som är decentraliserad och tillgänglig över hela landet där staten, hälso- och sjukvården och näringslivet tar ett gemensamt ansvar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av tillgänglig och robust digital kommunikation runt om i landet i vardag, olyckor, kriser och ytterst krig och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frivillighet och frivilliga försvarsorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att minska antalet marina myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kustbevakningens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Räddningstjänst

Centerpartiet har under många år uppmärksammat att svensk räddningstjänst behöver utvecklas för att alla som bor i Sverige, i städer och på landsbygden, ska ha samma rätt till trygghet och säkerhet, tillgång till ett likvärdigt skydd. Idag varierar det beroende på var i landet man bor. Vi var först ute sommaren 2018 och krävde att Sverige skulle köpa in flygande brandsläckningsresurser för att stärka beredskapen mot stora skogsbränder. Vi välkomnar att vårt förslag har blivit verklighet och att resurserna också används, i Sverige men också som förstärkningsresurs vid stora bränder utomlands såsom exempelvis Grekland sommaren 2021. Med ett förändrat och varmare klimat är det troligt att behoven och användningen kommer bli än större framöver. Sverige ska fortsatt bidra till EU:s civilskyddsmekanism med tillgängliga resurser då andra länder drabbas av stora katastrofer. På samma sätt ska Sverige vid behov också kunna få stöd av EU-länderna då vi har behov. Det handlar om solidaritet och att göra varandra bättre när det som bäst behövs.

Under många år har det varit svårt att rekrytera deltidsbrandmän på landsbygden. En delvis förändrad arbetsmarknad där man inte längre bor och arbetar i samma bygd har ofta, tillsammans med en traditionell syn på vem som kan vara brandman, bidragit till svårigheterna att rekrytera deltidsbrandmän runt om i landet. Det finns goda exempel på kommuner som lyckats bredda sin rekrytering med enkla medel och dessa goda exempel behöver spridas för andra att ta efter. Här bör MSB kunna göra mer och ta fram goda exempel på kommuner som lyckats i sin rekrytering på olika sätt, och sprida till andra som kan ta efter.

Förutom att det är viktigt att kommunerna lär av varandras goda exempel i rekryteringen av deltidsbrandmän vill vi att MSB ska få en särskild uppgift att stödja kommunerna i personalrekrytering av deltidsbrandmän. Staten behöver ta ett större ansvar för att se till att kommunerna rättsligt har de verktyg de behöver, att stödet gentemot kommunerna ökar genom fler utbildade brandmän runt om i landet. Utbildningen av räddningstjänstpersonal sker idag främst genom MSB:s utbildningar. Dessa ges på olika nivåer. Det är viktigt för likvärdigheten i landet att utbildningar inom räddningstjänsten ges i en utsträckning som motsvarar kommunernas behov av utbildad personal, både deltid och heltid. Nödvändiga förstärkningar kan fortsatt behöva göras som svarar upp

mot kommunernas behov av utbildning. Inte minst kan specialistkompetensen för brandmän och räddningsledare att bekämpa stora skogsbränder behöva utvecklas. Detta då stora delar av Sverige består av skog med stora värden, men också eftersom stora skogsbränder troligtvis blir fler med ett varmare och torrare klimat. Centerpartiet vill därför se en specialistutbildning för brandmän i hur stora skogsbränder bäst ska bekämpas. Genom fler utbildningsplatser för brandmän ökar också den statliga närvaron runt om i landet.

Drönare har blivit ett allt viktigare verktyg för räddningstjänsten att använda inför och vid en insats. Genom ökad användning av drönare kan räddningstjänsten snabbare och smidigare skaffa sig en överblick över ett potentiellt insatsområde, kanske lättare lokalisera en skogsbrand och var en olycka på en lång väg utan mobiltäckning har skett. Drönare kan också förses med exempelvis hjärtstartare och potentiellt nå en person med hjärtstopp snabbare än vad en utryckande brandbil hade kunnat. Men det krävs tung byråkrati och dyra abonnemang för att erhålla tillstånd för räddningstjänsten att använda drönare, något som mindre räddningstjänster inte alltid mår med. Det kan jämföras med privatpersoner som inte behöver betala någon abonnemangsavgift. Vi vill därför förenkla byråkratin för räddningstjänster att använda drönare. Sammantaget ger det bättre verktyg för ett likvärdigt skydd i hela landet.

Förhoppningsvis kan också de förändrade regler kring ersättning för arbetslösa deltidbrandmän som riksdagen nyligen röstat igenom, och som Centerpartiet motionerat om flera gånger, bidra till en förändring och lättare rekrytering. Ingen ska förlora ekonomiskt på att vara deltidbrandman. Om de förändringar som nyligen gjorts inte visar sig vara tillräckliga, om arbetslösa deltidbrandmän fortfarande förlorar ekonomiskt på att tjänstgöra som deltidbrandman jämfört med hur övrig a-kassa fungerar, är Centerpartiet öppet för att ånyo se över regelverket.

Jämställdhet inom räddningstjänsten

Idag är en stor majoritet av brandmännen fortfarande män. Endast 5,5 procent av brandmännen är idag kvinnor. Men också här har kommunerna kommit olika långt runt om i landet. Många traditionella föreställningar om vad det innebär att vara brandman lever kvar. Den föreställningen kan ha lett till att färre kvinnor sökt sig till att bli brandmän, på hel- eller deltid. Det finns räddningstjänster som genom enkla knep har lyckats bredda rekryteringsbasen och därmed också minskat antalet vakanser i deltidstyrkorna. Det handlar om att se över kraven inom olika områden. Exempelvis om man måste ha C-körkort eller kan köpa in mindre fordon där det räcker med B-körkort (det finns exempel på räddningstjänster som gjort just detta med goda resultat). Men det handlar också om att anpassa stationernas utformning för att passa både tjejer och killar, exempelvis genom separata omklädningsrum.

Att hela landet har en väl fungerande räddningstjänst blir viktigt inte minst då vi utvecklar ett nytt civilt försvar då räddningstjänsten i kommunerna kommer ha en viktig roll i detta arbete. Då går det inte att bortse från den rekryteringsbas som halva befolkningen utgör.

Klimatanpassning

Hela samhället påverkas av det förändrade klimatet. Under lång tid, men kanske alldeles särskilt efter den gångna sommaren, har det blivit tydligt för alla och envar att vårt moderna samhälle är sårbart mot konsekvenserna av ett allt varmare klimat med enorma skogsbränder, skyfall, smältande isar och värmeböljor som följd. Det går inte att värja sig från bilderna från översvämningarna i Gävle, Tyskland och Belgien där inte bara värden för miljarder sköljts iväg; det har också kostat stort i mänskligt lidande och död. Likaså är det omskakande att se bilderna från enorma skogsbränder i Grekland, Kanada och USA som slukat allt i sin väg och där samhällen uttraderats på bara några timmar. Det räcker inte längre bara med att minska utsläppen och bromsa den globala upphetningen; vi måste också anpassa våra samhällen efter det förändrade klimatet.

Det innebär att vi behöver vidta åtgärder för att anpassa alla delar av vårt samhälle, från samhällsplanering och fysisk planering, vatten och avlopp till energiförsörjning, skogsbruk och jordbruk, industrier, besöksnäring med mera. Vi behöver klimatanpassa befintlig infrastruktur men också för framtiden, i exempelvis var och hur vi bygger. Här behöver både kommuner och staten göra mer tillsammans. Den nationella klimatanpassningsstrategin behöver uppdateras för att förtydliga ansvarsrollerna mellan styrnivåer och myndigheter. Vi behöver bli bättre på att dela goda exempel från liknande utmaningar, och Centerpartiet vill utreda nya former för finansieringsmodeller som säkerställer att det finns tillräckliga medel för detta ändamål.

Men det förebyggande arbetet räcker inte. Räddningstjänstens resurser måste också anpassas för mer omfattande och regelbundna katastrofer med översvämningar, bränder och värmeböljor.

Samhällets krisberedskap och ett modernt civilt försvar – behov av förändringar

Centerpartiet förhandlade inom ramen för det tidigare januariavtalet och budgetsamarbetet med regeringen om utvecklingen av totalförsvaret och det civila försvaret som en del av försvarsbeslutet 2021–2025. Vi står bakom de ekonomiska förstärkningar som gjorts på 4,2 miljarder kronor fram till 2025. Vi står bakom beslutet, men det betyder inte att det inte finns mer att göra för att utveckla svensk beredskap, nu och på sikt. Centerpartiet kommer fortsätta driva på för att nödvändiga förändringar kommer på plats och att de beslut som redan fattats av riksdagen får genomslag och blir verklighet. När ökade krav ställs på kommuner och regioner behöver finansieringsprincipen fortsatt få genomslag.

Vårvintern 2020 drabbades världen av en sällan skådad pandemi med mycket stora konsekvenser för människors liv, hälsa och egendom. Samtidigt blottades stora brister i svensk krisberedskap. Brister som emellanåt varit kända men lämnade utan åtgärd. Det är ett underbetyg för svensk krisberedskap att större utvecklingssteg framåt inte tas förrän efter mycket stora kriser såsom exempelvis Estonia eller tsunamin trots att otydligheter och brister inte sällan är kända och åtgärder tidigare har föreslagits. På samma sätt har översvämningar och skogsbränder sommaren 2021 visat att samhället är sårbart och att mer måste göras för att förebygga konsekvenserna på samhället av klimatförändringarna. Förhoppningsvis leder covid-19 och de klimatrelaterade katastrofer som blir allt vanligare också till en reformerad krisberedskap där beredskap står

högre upp på agendan generellt i samhället, inte minst det förebyggande och robusthetskapande arbetet. Svensk beredskap behöver bli mer långsiktig och problem och svårigheter som är väl kända tas tag i på ett tidigt stadium. Annars kommer de fortsätta utgöra svagheter under en faktisk kris och försvåra förutsättningarna för en effektiv krishantering, vilket ytterst alltid drabbar enskilda individer. Det är viktigt också för att uppbyggnaden av ett nytt civilt försvar ska stå på en solid grund så att systembrister som finns i krisberedskapen inte följer med och blir brister i ett nytt civilt försvar.

Styrningen av krisberedskapen behöver bli bättre

Krisberedskapen är underreglerad i Sverige och utgår från tre allmänt hållna principer, ansvarsprincipen, närhetsprincipen och likhetsprincipen. Redan efter de stora skogsbränderna i Västmanland föreslog MSB att närhets- och likhetsprinciperna ersätts med en *samverkansprincip* och en *handlingsprincip*. FHS ansåg i sin utredning av skogsbränderna att ansvarsprincipen inte var ändamålsenlig. Regeringen har inte vidtagit någon åtgärd utifrån dessa myndighetsrekommendationer. Styrningen av samhällets krisberedskap baserar sig alltså i grunden på tre vaga principer som utvärderingar har velat revidera och tydliggöra. Principerna ska vara vägledande för hur samhällets aktörer ska förebygga och hantera olyckor, kriser och samhällsstörningar, men hanteringen av större händelser har visat att principerna inte riktigt fungerar. Dom verkar ibland hämmande på krishanteringen.

Också i ljuset av corona kan det ifrågasättas om ansvarsprincipen är eller tolkas ändamålsenligt, om den kan anses vara en helt fungerande princip. Några aktörer har fått nya ansvar under rådande krishantering och när aktörer inte tagit ansvar fullt ut för sin pandemiberedskap har det varit svårt för andra aktörer att täcka upp. Exempelvis ser vi att Socialstyrelsen under rådande krishantering fick ett nytt ansvar att vara nationell inköpscentral för sjukvårdsmateriel och fördela mellan regionerna. Det var inte ett ansvar de hade i vanliga fall och det var troligtvis nödvändigt under rådande omständigheter. Det går dock att anta att uppgiften hade lösts smidigare och enklare om Socialstyrelsen hade haft uppgiften från början så att den hade kunnat planeras och övas för. Inte minst hade Socialstyrelsen i sådana fall haft bättre chans att också stödja kommunernas inköp, vilket hade kunnat gynna äldreomsorgens tillgång på skyddsmateriel. En utbildad och övad organisation är en grundförutsättning för en god krisberedskap. Riksrevisionens granskningsrapport av läkemedels- och livsmedelsförsörjningen har redan tidigare identifierat att just Socialstyrelsens samordnande roll vid större kriser har varit otydlig och att man behöver förtydliga styrande ingångsvärden, bl.a. när det gäller ansvarsförhållanden. Detta är ett tydligt exempel på att kunskap om brister har funnits i systemet men inte åtgärdats av ansvariga i regeringen i tid.

Givet tidigare års utvärderingar och rekommendationer av både MSB och FHS samt observationer från covid-19 anser vi att det är rimligt ändamålsenligheten i de 3 principerna utvärderas och vid behov revideras för att få till en tydligare styrning av samhällets krisberedskap som också är hållbar i ett nytt civilt försvar.

Struktur för ökad motståndskraft

Krisberedskapen styrs inte bara av tre allmänt hållna principer enligt ovan. Också sektorsansvaret inom krisberedskapen saknar formell reglering även om begreppet som

sådant inte är ovanligt i propositioner, skrivelser eller utbildningar. I brist på reglering, skriver FOI i en rapport, tolkar olika myndigheter sitt sektorsansvar utifrån sin myndighetsinstruktion eller krisberedskapsförordningen. Här finns ett problem eftersom förekomsten av beredskapsaspekter och -uppgifter skiljer sig mycket beroende på vilken myndighetsinstruktion som studeras. Vissa instruktioner har starka element av beredskap, medan andra inte har det. Detta faktum riskerar att ge en ojämn beredskapsutveckling både över landet och hos olika myndigheter. Det är inte bra ur ett sårbarhetsperspektiv. Krisberedskapsförordningen tolkas inte sällan heller lägre än myndighetsinstruktionerna. Utifrån detta vill Centerpartiet att beredskapsuppgifter tydliggörs i myndigheters instruktioner och att sektorsansvaret definieras i ett beredskapsperspektiv i myndighetsinstruktionerna.

Också samverkansområdena är definierade i krisberedskapsförordningen men har under årens lopp varit ständigt utsatta för kritik, för otydlighet och för att de inte har någon given roll. MSB har också flera gånger försökt revidera och ändra hur de arbetar för att få ut mer av dem. Det är dags att denna struktur därför lyfts ut och ersätts av planering utifrån sektorer mer operativt.

Det vore mycket olyckligt om de brister och sårbarheter som finns i styrningen av krisberedskapen följer med och blir brister i styrningen av det civila försvaret. Grundpremisen är att det civila försvaret så långt som möjligt ska bygga på strukturer och processer som används inom krisberedskapen. Det civila försvaret kräver mer än en fredstida krisberedskap, bl.a. eftersom man i ett krig möter en strategisk motståndare, men vår uppfattning är att strukturerna för fredstida händelser och krig i stor utsträckning behöver kunna hantera både fredstida kriser och en situation av höjd beredskap i så stor utsträckning som möjligt. I den mån dessa strukturer och processer behöver revideras, bl.a. utifrån erfarenheterna av covid-19 och andra inträffade händelser, så ska detta göras. Däremot är det viktigt att de arbetssätt och metoder som finns inom krisberedskapen som faktiskt fungerar kan byggas vidare på också i ett civilt försvar. Det är viktigt inte minst eftersom vi inte vill se ett system för en krisberedskap och ett system för ett civilt försvar. Utgångspunkten måste vara att sårbarheter i största möjliga mån ska undvikas. Det måste hänga ihop även om höjd beredskap och väpnat angrepp ställer större krav än fredstida krisberedskap.

Barbro Holmbergs utredning ”Struktur för ökad motståndskraft” är en bra start för en reviderad struktur för ökad motståndskraft, men den är inte tillräcklig; bl.a. tar den inte tillräckligt med hänsyn till behovet av samordning på central nivå och regeringens roll för svensk säkerhet på nationell nivå. Regeringen behöver hålla riksdagen informerad om hur den omhändertar förslagen i utredningen, inte minst eftersom flera av förslagen inte bedöms kräva lagförändringar.

Centerpartiet vill:

- Att ett nationellt säkerhetsråd under statsministern som också innehåller regeringens egen krisledningsorganisation inrättas. Att regeringens krisledningsorganisation finns inom Statsrådsberedningen har tidigare föreslagits av Tsunamikommissionen, inrättades av alliansregeringen men avskaffades av Socialdemokraterna 2014. Det behöver återigen genomföras. Ett sådant nationellt säkerhetsråd kommer vara regeringens centrala krisledningsorganisation och se till att strategiska frågor som inte har en naturlig hemvist i ett enskilt departement identifieras och hanteras. Ett nationellt säkerhetsråd hade kunnat bidra till att regeringens ansvar för vårt lands säkerhet tydliggörs.

- Den statliga krisledningen måste vara snabbare och tydligare. Svensk statsförvaltning med sinsemellan likställda myndigheter har fördelar men försvårar snabba och resoluta ingripanden när kriser uppkommer som spänner över flera myndigheters ansvarsområden. I sådana situationer kan en tydligare hierarki vara nödvändig. Holmberg föreslår en tydligare hierarki som ger vissa myndigheter föreskriftsrätt vid höjd beredskap, vilket är bra. För oss är det viktigt att en aktör har en sådan tvärssektoriell uppgift på nationell nivå och att rätten föreligger i fredstid. På så sätt skapas ett mer sammanhängande system där aktörer har samma ansvar och roller i fred som under höjd beredskap. Det vore olyckligt om en ny struktur för motståndskraft bygger upp två olika ledningssystem beroende på om regeringen har sagt att det råder höjd beredskap eller inte. Vi lever i en komplex värld där hotbilden inte alltid är så digital och där asymmetriska förmågor skapar gråzoner.
- MSB:s roll behöver bli tydligare. Vi anser att det är bra att ett system med sektorsansvariga myndigheter tas fram men anser att vi med utredningens förslag riskerar att få en återgång till tidigare sektorstrukturer som övergavs bl.a. för att de inte kunde hantera tvärssektoriell krishantering och planering. Det behövs också på nationell och sammanhållande nivå. MSB:s roll i krishantering kan inte försvagas på det sätt som Holmberg föreslår genom instruktionsändringar. Vi föreslår att MSB:s roll istället lyfts in i krisberedskapsförordningen så att det blir tydligt hos var och en att MSB har en operativt sammanhållande roll. Det bör också finnas med i andra myndigheters instruktion att de ska bidra till samverkan och lägesbild. Det är också oklart hur MSB:s roll att företräda det civila försvaret på nationell nivå förhåller sig till Holmbergs föreslagna struktur som innebär att de sektorsansvariga myndigheterna kommer att utgöra ett stöd till regeringens strategiska ledning genom att de samordnar sina respektive sektorer. Snarare behöver det tvärssektoriella och samordnande helhetsperspektivet lyftas fram. Holmbergs utredning brister i synen på vad krishantering är. Det är en egen profession där metoder och inarbetade arbetssätt och relationer bidrar till positiv hantering av krisen. Det kan inte sakkunskap inom ett särskilt ämnesområde ersätta. Båda behövs.
- Ansvarsprincipen behöver omdefinieras för att tydliggöra regeringens yttersta ansvar för landets säkerhet och de som bor här. Vår uppfattning är att Holmberg reviderar utan att uttala det (trots att hon säger att det är viktigt att den slås fast) när hon föreslår föreskriftsrätt under höjd beredskap. Ansvarsprincipen måste omformuleras så att regeringens ansvar för att styra landet i kris och krig tydliggörs. Staten har det yttersta ansvaret för vårt lands försvar. Ansvarsprincipen är nödvändig men inte tillräckligt definierad idag. Efter så många utredningar som visat på att ansvarsprincipen inte är tillräcklig, efter KU-skrivningar i juni 2021 om bristande och otydliga ansvar, är det tydligt att något måste göras.
- Kommunernas och regionernas roll i systemet måste tydliggöras och stödet till kommuner och regioner måste bli tydligare, inte bara förväntningarna och kraven på leverans. När statens struktur för ökad motståndskraft skärps kommer kraven på leverans hos kommuner och regioner öka. Men kommuners och regioners roll i ett system för stärkt motståndskraft är otydlig, vilket gör att det kan bli svårt för många kommuner att skala upp utifrån ökade förväntningar. Istället behöver stödet utvecklas och förväntningarna på kommunerna tydliggöras. Att finansieringsprincipen följs är viktigt.

Funktionskrav i samhällsviktig verksamhet

Totalförsvarsperspektivet behöver genomsyra fler politikområden så att sårbarheter inte byggs in i system och verksamheter. Idag är det heller inte möjligt att prioritera kritiska leveranser till samhällsviktiga verksamheter. MSB har tidigare konstaterat att funktionalitet och kontinuitet i samhällsviktig verksamhet behöver stärkas. Med större krav på funktion och kontinuitet i samhällsviktig verksamhet så behöver staten också i större utsträckning än idag stödja kommuner och regioner i att utveckla krisberedskapen.

Centerpartiet har i både stämmobeslut och motioner tidigare i riksdagen fört fram vikten av att funktionskrav på samhällsviktig verksamhet tas fram. Det skulle vara en viktig planeringsförutsättning och ett gott stöd för kommuner och regioner såväl som statliga myndigheter och näringsliv att planera utifrån.

Det kan finnas behov av särskild krislagstiftning

Under coronakrisen har det återigen blivit tydligt att befintlig lagstiftning inte alltid är ändamålsenlig eller tillräcklig vid större kriser, och i vissa fall till och med förhindras effektiv krishantering. Myndigheter saknar möjlighet att genomföra det som behövs, eller tvingas bryta mot lagar och regler. Förberedelser är a och o i effektiv krishantering; det möjliggör övning och planering av hur man ska agera, istället för att behöva uppfinna hjulet under den aktiva krishanteringen. Brist på förberedelse leder till förseningar och mindre effektiva insatser, ett resursslöseri det ofta inte finns utrymme för under pågående kris. Det är också uppenbart att så har varit fallet under den inledande coronakrisen, men det hade inte behövt vara så – liknande erfarenheter och slutsatser fanns också från flyktinghösten 2015.

Den svenska konstitutionella krisberedskapen är begränsad till förstärkt lagstiftning för höjd beredskap vid krig och krigsfara; reglerna i 13 kap. RF om krig och krigsfara medger handlingsutrymme för de högsta statsorganen att i krig, krigsfara och ”sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara” vidta de åtgärder som situationen kräver. Någon motsvarande ordning finns dock inte för stora påfrestningar på samhället i fredstid. Inte heller finns någon liknande ändamålsenligt sammanhållen eller samordnande ordning för det svenska förvaltningssystemet, eller lokala och regionala folkvalda församlingar.

2008 års grundlagsutredning föreslog i sitt betänkande att det i regeringsformen bör föras in särskilda regler om hur civila kriser ska kunna hanteras (SOU 2008:125 s. 521 f.). Behovet av sådan lagstiftning har bland annat påtalats av Tsunamikommisionen (se SOU 2005:125 s. 308), men nyligen även av konstitutionsutskottet (se 2019/20:KU8y Tillfälliga bemyndiganden i smittskyddslagen med anledning av det virus som orsakar covid-19). Förslaget i 2008 års grundlagsutredning innebar bland annat en utvidgad normgivningsmakt för regeringen i vissa civila kriser, men detta utelämnades ur propositionen på grund av omfattande kritik. Ett alternativ skulle kunna vara en utveckling av den nuvarande s.k. författningsberedskapen på ett sätt som inte inbegriper en ändring av regeringsformens kompetensfördelning mellan riksdag och regering, men en sådan ordning förutsätter att det i större utsträckning går att förutse vilka åtgärder som kan bli nödvändiga. Oavsett vilken väg man väljer är det tydligt att frågan är komplex och att en fortsatt utredning förutsätter grundliga och noggranna överväganden i ljuset av de erfarenheter som tillkommit vid hanteringen av den nu pågående pandemin.

Inför valet 2018 föreslog Centerpartiet, tillsammans med dåvarande allianspartierna, att möjligheterna till en lagstiftning för civila kriser borde utredas. Sedan dess har vi vidhållit denna ställning i bl.a. kommittémotioner. Centerpartiet vill nu åter lyfta frågan om införandet av krislagstiftning. Läs mer om detta i Centerpartiets kommittémotion Konstitutionella frågor i konstitutionsutskottet.

Stärk frivilligheteten och frivilliga försvarsorganisationers roll både i fred och i ett civilt försvar

De frivilliga försvarsorganisationerna verkar över hela landet och har en viktig roll både i den fredstida krisberedskapen och i ett civilt försvar. Frivilligheten ger alla människor en möjlighet att bidra vid större kriser men också ett modernt civilt försvar utifrån sina egna förutsättningar. Det är mycket viktigt ur ett folkförankringsperspektiv.

De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet täcker många olika och viktiga områden. Centerpartiet har länge drivit att vi vill se en stärkt frivillighet både vid fredstida kriser och i ett modernt civilt försvar. Inte minst kommer frivilligheten när det civila försvaret byggs upp få en större roll i befolkningsskyddet.

För att samhället ska få ut så mycket som möjligt av frivilligheten är det viktigt att ansvariga aktörer också planerar in att använda sig av frivilliga under krishantering. De behöver komma in i planeringen och utbildningen men också övningar på ett mer systematiskt sätt. Därtill behöver avtal och överenskommelser skrivas. Frivilliga kan både erbjuda expertstöd inom olika sakområden och skapa uthållighet i organisationen.

Vi vill också se bättre förutsättningar för frivilliga livräddare. Alla frivilliga livräddare är en ovärderlig resurs för människors trygghet i hela landet. Därför behöver vi uppmuntra dem som tar det ansvaret. I stora delar av vårt land räcker inte ordinarie räddningspersonal till när hjälpen behövs. När någon hamnar i nöd på fjället eller på sjön är behovet av frivilliga stort för att rädda liv. Tack vare människor som engagerar sig på sin fritid finns extra resurser när hjälpen behövs som stat och kommun inte hade klarat sig utan. Centerpartiet vill underlätta rekryteringen så att fler engagerar sig som fjällräddare, sjöräddare samt i deltidssbrandkåren och brandvärdet. Det är oerhört viktigt att människor som bor i gles- och landsbygd också ska kunna känna sig trygga med att hjälpen kommer om det behövs.

Vi tror också på att de frivilliga försvarsorganisationerna kan utvecklas genom en större samverkan med det privata näringslivet. Det finns goda exempel från Röda Korset som exempelvis arbetar tillsammans med företaget Bring för att kunna ordna logistik och transporter med deras chaufförer under en kris. Så kan fler tänka och utveckla sin verksamhet.

Personalförsörjning i kris och krig

Hur personalförsörjningen i kris och krig ska utformas är en viktig fråga att säkerställa framöver. En översyn kan alltså inte endast gälla det civila försvarets behov. I en översyn är det istället viktigt att en bredare hotbild, de hybrida hoten och allvarliga fredstida kriser tas med. Det är först då som personalbehovet vid exempelvis nästa pandemi kan uppskattas eller som man kan ta hänsyn till att använda en beredskapspolis också vid exempelvis terroristattacker, bevakning vid risk för terrordåd eller vid

naturkatastrofer. En översyn av personalförsörjningen i det civila försvaret måste således vara bredare och omfatta också fredstida större kriser.

En bättre förnödenhetsförsörjning i hela landet och stärkt motståndskraft i samhället genom de gröna näringarna

Sverige behöver en förnödenhetsförsörjning värd namnet. Vi är beroende av omvärlden för det, men ökad självförsörjningsgrad av viktiga förnödenheter utgör en viktig komponent i uppbyggnaden av totalförsvaret. Här blir kopplingen till både näringsliv och de gröna näringarna tydlig. De gröna näringarna kan stärka vårt samhälles grundläggande motståndskraft och samtidigt bidra till ett hållbart samhälle.

Centerpartiet har inom ramen för sitt tidigare samarbete med regeringen förhandlat fram direktiven till utredningen Nationell samordning av försörjningsberedskapen (dir. 2021:65) och i den konsekvent betonat vikten av näringslivets deltagande och mervärde samt vikten av tillgänglighet över hela landet. Men naturligtvis finns mer att göra inom en rad olika områden, inte minst vad gäller individens egen försörjning och beredskap.

Helhetsbilder och helhetsperspektiv är viktiga att försöka få ihop när vi pratar om försörjningsförmåga, vilken påverkas av en rad olika beroenden och samband. Det är ytterst komplext. Självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik och lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden att utveckla vidare.

Näringslivet i en stärkt krisberedskap och nytt civilt försvar

I ljuset av covid-19 såg vi inledningsvis en omfattande resursbrist, främst på skyddsutrustning. Nu i förlängningen av covid-19 är det tydligt att de globala leveranskedjorna påverkats också långsiktigt och att det påverkar försörjningsförmågan. Under sommaren 2018, men också tidigare, har vi sett brist på nationella brandsläckningsresurser. Också hösten 2021 påverkas produktion av exempelvis bilar i Sverige p.g.a. halvledarbrist. Det är alltså inte ovanligt med globala brister och brutna leveranskedjor som påverkar också oss i Sverige. Trots det är just-in-time fortsatt den rådande principen. Förhoppningsvis leder de leveransproblem vi sett under covid till ökad insikt hos företag att i större utsträckning ha lagerkapacitet för att säkra sin egen produktion under längre tid. Att inte ha det riskerar hela verksamhetens fortlevnad.

Under andra händelser, och inte minst vid en säkerhetspolitisk kris eller ett väpnat angrepp, kan vi anta att det kommer uppstå brister på andra typer av varor och gods under kortare eller längre tid, inte minst på grund av risken för störda handelsvägar men också stoppade leveranser av strategiska skäl. Det riskerar att påverka samhällsviktiga varor och leveranser och kan få stora samhällskonsekvenser.

MSB har utifrån erfarenheterna av stora skogsbränder upphandlat flygande brandsläckningsresurser från privata företag och därmed stärkt statens möjligheter att stödja kommunerna vid större bränder där den egna kapaciteten och beredskapen inte räcker till. Sverige är inte längre lika beroende av hjälp av andra länder vid stora skogsbränder; vår nationella förmåga har stärkts, och istället kan vi bidra till släckningsarbetet i andra länder. På samma sätt behövs förstärkningsresurser men också olika typer av lagerlösningar inom andra områden för att kunna skala upp och kunna verka uthålligt. I ett civilt försvar behöver större hänsyn också tas till att varor kan vara svåra att få tag på i

det fall gränser stängs och produktion, distribution och handelsflöden påverkas negativt. Det behövs en annan typ av reservkapacitet på olika nivåer. Det offentliga bör ställa kraven på förmåga, men det är i mångt och mycket näringslivet som sitter på lösningarna i vardagen som vet hur lösningarna, exempelvis för produktion, olika lagerlösningar, logistik och distribution, kan utformas och bäst användas i händelse av kris eller krig över hela landet. Det är därför av ytterst stor vikt att näringslivet är med i formuleringen av lösningarna kring försörjningen av viktiga varor och tjänster i hela vårt land.

Energiförsörjning

Energiförsörjningen i Sverige är viktig i fred och under höjd beredskap och krig. Flera olika energislag samverkar i dagens energisystem och det finns flera viktiga beroenden mellan energislagen men också mellan dessa och andra samhällsviktiga verksamheter. Sårbarheten och beroendena gör att vi behöver öka beredskapstänket kring energiförsörjningen. När nya och renare energisystem utvecklas behöver därför totalförsvarets behov beaktas. Detsamma gäller när ny energiinfrastruktur byggs ut. Sverige är idag totalt beroende av omvärlden för sin import av råolja, inte minst från Ryssland. En stor del av den globala råoljeproduktionen sker också i oroliga och instabila områden i världen. Ett exempel på det är inte minst drönarattackerna mot råoljeproduktion i Saudiarabien i september 2019 där hälften av landets produktion momentant slogs ut åtminstone tillfälligt. Detta sammantaget med att användningen av fossil energi är skadlig för klimatet gör att skälen är många, och goda, att minska användandet och importen av fossil energi till förmån för förnybara och närproducerade energikällor.

Användningen av biobaserade drivmedel är relativt stor i Sverige och den framtida efterfrågan väntas öka. Mot den bakgrunden är det beklagligt att vi importerar minst 85 procent av vår totala användning från länder utanför Sverige. Framförallt eftersom vi har goda resurser att förse en större del av efterfrågan med en högre andel inhemsk produktion. En ökad inhemsk produktion av biodrivmedel innebär en ökad försörjningstrygghet men skapar också utökad företagande och fler arbetstillfällen inom de gröna näringarna. Dessutom produceras biodrivmedel mest effektivt i bioraffinaderier där andra produkter samproduceras, vilket gynnar innovation, teknikutveckling och svensk ekonomi. En ambitiös reduktionsplikt för vägtransporterna och krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle också för flygen är styrmedel som kan bidra till att investeringsviljan i Sverige ökar. För att ytterligare stärka incitamenten vill Centerpartiet vid reduktionspliktens kommande kontrollstation se över möjligheten att införa en kvot för avancerade biodrivmedel.

Därtill behövs det ytterligare regelförändringar för att skapa goda förutsättningar för ökad inhemsk produktion, såsom att skattelättnaden till höginblandade biodrivmedel blir en permanent regel snarare än ett undantag från EU:s statsstödsregler, att lagstiftning ses över för att beskatta på energiinnehåll snarare än volym och Centerpartiet vill införa ett produktions- eller driftstöd för befintliga och nya biodrivmedelsanläggningar. En biobaserad ekonomi med förnybara råvaror som tallolja från skogen ersätter fossila råvaror och minskar beroendet av utländsk och smutsig olja och gas.

Centerpartiets förslag inom förnybar energi kan också bidra till fler fossilfria maskiner inom lantbruket, något som ökar t.ex. primärproduktionens motståndskraft eftersom också den blir mindre beroende av import av olja och fossila drivmedel. Det finns inget som hindrar en liknande utveckling för vissa militära fordon. I takt med att

andelen etanol, biodrivmedel och andra förnybara bränslen ökar kan det bli aktuellt att beredskapslagra också dessa drivmedel. Vi vill ge ansvarig myndighet i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol och biogas i beredskapslagringen av drivmedel.

Sverige är också ett elberoende land. Ett avbrott i elförsörjningen påverkar både individer och många olika samhällsviktiga verksamheter såsom exempelvis transporter, sjukvård, elektroniska kommunikationer och kommunalteknisk försörjning. Vid ett krig kan normal elförsörjning inte garanteras. Att skydda stamnätet är av största vikt eftersom det är från dessa som elen distribueras ut i regionala och lokala nät. Men att fysiskt helt kunna skydda stamnätet är svårt och kostsamt och därför kommer ökat fokus också behöva läggas dels på oberoende reservkraftlösningar, dels på att skapa bättre förutsättningar för lokal produktion och distribution av el. Fler lokala producenter av både vind- och solkraft minskar sårbarheten i elförsörjningen på lång sikt.

Centerpartiets värnande om småskalig el är ett exempel på att vi gör det lättare för människor att klara sin egen elförsörjning också vid en kris. Det är till grannen med solceller på taket och batterilager i källaren som hela kvarteret kan söka sig när ett långvarigt elavbrott inträffar. Naturligtvis är det också lättare för en antagonist att slå ut ett fåtal stora produktionsanläggningar än 100 000 småskaliga. Även småskalig vattenkraft bidrar till samhällets samlade motståndskraft. Forsvarsberedningen skriver i sin rapport Motståndskraft att omställningen till förnybar el bör kunna ge fördelar ur ett totalförsvarsperspektiv. Forsvarsmakten är en viktig del av totalförsvaret.

Livsmedelsförsörjning

Svenskt jordbruk, och därmed primärproduktionen, är viktigt för vårt lands totalförvar. Livsmedelsförsörjningen är viktig i händelse av fredstida kriser såsom avspärningar och blockader. Men det som verkligen aktualiserat behovet av en god livsmedelsberedskap är att krigsplaneringen återupptagits.

En aspekt av Sveriges försörjningsförmåga är att öka andelen svenskproducerad mat. För att göra det krävs att svenskt jordbruk är konkurrenskraftigt. Goda förutsättningar att bedriva jordbruk i Sverige spelar roll. Att öka och bevara den odlingsbara marken är viktigt ur ett beredskapsperspektiv, inte minst för att kunna ställa om produktion och verksamhet om det skulle behövas. Hur lätt det är att ställa om produktionen beror i sin tur på när på året vi befinner oss, såväl som på vilka insatsvaror som finns tillgängliga m.m. För att andelen svensktillverkade livsmedel ska öka, måste de svenska bönderna få bättre möjligheter att konkurrera med matproducenter i utlandet. Det handlar om allt ifrån att det måste bli billigare att driva jordbruk till att Sverige måste sätta mer press i EU för att andra länder ska närma sig de hårda miljö- och djurskydds krav som svenska bönder följer.

Andelen svenska livsmedel är dock inte den enda aspekten av en god livsmedelsberedskap vid kris eller kris. Vi ser också att det finns brister i reservkapacitet och i bl.a. logistik. Lagerhållning av inte minst nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror i omsättningslager blir också viktigt när ordinarie försörjningssystem är sårbara. Snabbt behöver också ansvariga gemensamt planera för hur distributionen av livsmedel ska fungera i landet i en situation då det ev. råder brist på lastbilar eller de elektroniska kommunikationerna är utslagna.

En robust medicinsk beredskap i hela landet

Sverige är sårbart också när det gäller tillgången på läkemedel i kris och krig. Många läkemedel tillverkas utomlands, ofta inte ens i Europa. Ett helhetsperspektiv måste läggas på försörjningen av läkemedel i Sverige där hänsyn tas till många olika faktorer, inkl. lagerhållning, beredskap, sårbara flöden, tillgång på transporter och logistik osv.

Hälso- och sjukvården behöver bli mer motståndskraftig under kriser som pandemier och ytterst under krig. Under pandemin har personalen inom hälso- och sjukvården gjort och gör fortfarande enorma ansträngningar. Men beredskapen har inte alltid varit tillräcklig. I framtiden ska vi inte behöva stå utan livsviktiga produkter vid stängda gränser eller globala brister. Centerpartiet anser att Sverige måste börja bygga upp nationella reserver av kritiska varor och produkter och en logistik som gör det möjligt att förse vård och omsorg med nödvändigheter under kriser. Det är ett ansvar för staten, hälso- och sjukvården och näringslivet tillsammans.

Motståndskraft inom hälso- och sjukvården bygger även på att regionerna har personalplanering, katastrofmedicinsk beredskap och en utbildad och övad krisorganisation. Men det måste bli tydligare hur ansvarsfördelningen ska se ut och vilka förväntningar som finns på alla aktörer. Läs mer om hur vi vill utveckla en motståndskraftig medicinsk beredskap i hela landet i vår motion En utvecklad sjukvård i hela landet i socialutskottet.

Elektroniska kommunikationer

Radiokommunikationssystemet för blåljusmyndigheter och samhällets krisberedskap, Rakel, behöver moderniseras för att framtidssäkras. Det skapades för att ersätta 200 enskilda radiokommunikationssystem. Men systemet är nu gammalt och motsvarar inte längre kraven som användarna har, vilket gjort att många av användarorganisationerna nu håller på att utveckla egna kommunikationslösningar. Snart kan vi stå inför en situation som fanns innan Rakel byggdes med flera olika parallella kommunikationssystem som inte är kompatibla med varandra. Ett av problemen med Rakel som det är idag är att det inte är utbyggt för datatrafik utan endast tal. En ny sammanhållen lösning kommer behöva vara baserad på bredbandslösningar som kan överföra bilder och filmer, exempelvis från polisens kroppskameror direkt från skadeplats till ledningscentralen för prioritering av resurser. Att det nya kommunikationssystemet är mycket robust och säkert är av största vikt. Likaså statlig rådighet och prioritet. En lösning behöver kunna fungera oberoende av funktioner i andra länder och anpassas till en snabb teknikutveckling. Utgångspunkten ska vara en lösning mellan staten och en eller flera kommersiella mobilnätoperatörer med hänsyn till det säkerhetspolitiska läget i omvärlden.

På flera ställen runt om i landet finns det kommersiellt inget intresse av att bygga telekommunikationsmaster. Samtidigt lägger Telia ner befintlig infrastruktur för telekommunikation. Detta är en olycklig kombination för stora delar av landsbygden, som liksom alla andra är helt beroende av att kunna kommunicera i vardag och kris. Kommuner och regioner kan och vill inte sällan ansvara för att finansiera och sätta upp s.k. samhällsmaster så att mobiltäckningen kan bli bättre och fler personer har tillgång till fungerande telekommunikation. Det kan ske i samarbete med exempelvis Telia som sedan hyr in sig på masterna. Det är inte ovanligt att Försvarsmakten säger nej till kommunernas ansökningar om att få sätta upp master som överstiger 20 meter. I

motionen Ett mer krigsdugligt militärt försvar i hela landet skriver vi om att försvarets intressen måste kunna samexistera med andra samhällsintressen inom samma geografiska område. Detta gäller också här. Tidig dialog och vilja till lösning från alla involverade parter kommer hjälpa en bit på vägen.

Att människor har tillgång till elektroniska kommunikationer och kan tillgodogöra sig samhällsinformation är viktigt i vardag, kris och krig. Då måste det finnas tillgång till adekvat mobiltäckning, i hela landet. Inte minst visar covid-19 vikten av att kunna jobba hemifrån med en bra digital infrastruktur i hela landet. Det har bidragit till minskad smittspridning.

Kustbevakningen – en viktig resurs för hela landet

Kustbevakningen har många viktiga uppgifter kopplade till exempelvis gränsbevakning och miljöövervakning och bekämpning av oljeutsläpp, och räddningstjänst till havs osv. Men Kustbevakningen har inte alltid kunnat ha en tillfredsställande beredskap och närvaro till sjöss och patrulleringar ställs emellanåt in, vilket leder till sämre möjligheter att genomföra all verksamhet man har att genomföra. Idag kan exempelvis miljöräddningsberedskapen inte upprätthållas i förhållande till rådande hotbild. Minskad miljöberedskap till sjöss innebär också försämrade möjligheter att utföra övriga uppdrag inom brottsbekämpning och kontroll. Kan inte beredskapen upprätthållas kan vi hamna i en situation där lokal närvaro dras ner på, vilket innebär en centralisering av Kustbevakningen. Ur ett hela landet-perspektiv och lika tillgång på trygghet och säkerhet för alla i vårt land är det viktigt att den decentraliserade organisation som Kustbevakningen har idag kan vidmakthållas.

Se över antalet marina myndigheter

Idag finns flera marina myndigheter med liknande uppdrag; exempelvis har både sjöpolisen och Kustbevakningen i uppgift att kontrollera fart och nykterhet till sjöss, och både polisen och Kustbevakningen har polisiära uppgifter. En ändamålsenlig statlig förvaltning är grunden för en effektiv offentlig verksamhet och att olika myndigheters uppdrag inte överlappar varandra. Att ha flera marina myndigheter kan vara motiverat, men det kan också vara så att det finns uppgifter som kan tas över helt av en annan myndighet och att antalet marina myndigheter skulle kunna minska. Det behöver ses över. I en sådan översyn bör också ingå att se vilka uppgifter som istället kan utföras av andra myndigheter. En fråga som kan behöva utredas särskilt noga är den om våldsmonopol. Tullen har under senare tid fått ökade befogenheter i det brottsbeivrande arbetet och detta är på många sätt bra. Samtidigt är det viktigt att inte polisiära uppgifter som även inbegriper polisens våldsmonopol överläts på ett lättvindigt sätt. Överlåtelse av sådana uppgifter ska alltid utredas noggrant. Vissa befogenheter kan fortsatt behöva ligga på polisen även med en annan organisation och myndighetsstruktur än idag.

Daniel Bäckström (C)

Lars Thomsson (C)

Mikael Larsson (C)

Kerstin Lundgren (C)

Annika Qarlsson (C)

Magnus Ek (C)

Linda Modig (C)

Ola Johansson (C)